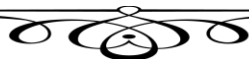

**IMPLEMENTAREA EVALUĂRII CRITERIALE PRIN DESCRIPTORI
LA EDUCAȚIA PLASTICĂ ÎN CLASA SIMULTANĂ**

Aliona BRÎȚCHI, lector universitar, doctor,
Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Republica Moldova

Abstract: In the present article is researched in terms of theoretical and practical challenge of organizing effective learning of students in classes with a simultaneous through criterial evaluation by descriptors.

Odată cu modernizarea sistemului educațional cresc și aspirațiile pentru educarea unei personalități capabile de a se adapta condițiilor societății în continuă schimbare. O importanță deosebită pentru dezvoltarea personalității elevului în sistemul de învățământ este asigurată de Evaluarea criterială prin descriptori, care pune accent pe extinderea evaluării de la verificarea și aprecierea rezultatelor – obiectivul tradițional – la evaluarea procesului, evaluarea nu numai a elevilor, dar și a conținutului, a metodelor, a obiectivelor, a situațiilor de învățare, aprecierea nu numai a achizițiilor cognitive, dar și a abilităților și atitudinilor care permite atât atingerea obiectivelor stabilite, cât și dezvoltarea competențelor vizate [1, p. 253].

În conținutul ce urmează ne vom referi la *strategia evaluării criteriale prin descriptori (ECD)*, inspirată din principiul învățării prin perfecționarea procesul instructiv-educativ, eficientă în activitatea elevilor în condițiile învățământului simultan. Cercetătorii susținători ai strategiei evaluării criteriale prin descriptori în clasele cu regim simultan subliniază importanța studiului individual al elevului drept element hotărâtor în obținerea performanțelor la astfel de clase. Atractivitatea conținutului sarcinilor de activitate independentă în stare să capteze atenția, să stimuleze creativitatea elevilor astfel ca să-i determine să rezolve sarcinile fără a se abate atenția la alte activități din clasă, constituie secretul succesului activității la clasele cu predare simultană.

Specificul acestei strategii are la bază *diferențierea și individualizarea învățării, predării și evaluării prin introducerea criteriilor și descriptorilor, fără acordarea notelor*, care se concentrează pe efortul pe identificarea detaliilor și înțelegerea subiectului în întreaga sa amploare, ceea ce constituie garanția calității activității de învățare, deoarece permite folosirea unei multitudini de tehnici de structurare a predării și poate fi folosită la toate nivelurile de școlarizare. În acest sens, menționăm diversitatea abordărilor în studierea subiectivă a poziției elevului în procesul de predare simultană. Nelyubov S. A. [11, p.72-73] definește poziția interioară a copilului ca un sistem de *factori interni*, „care provoacă o anumită structură în relația sa cu realitatea, cu mediul înconjurător și cu sine înșiși”, care includ educația inovatorie.

Practica ne demonstrează că *evaluarea criterială prin descriptori în clasele primare simultane* se definește drept un proces dinamic, holistic, continuu și complex de determinare a particularităților individuale ale copilului pe discipline școlare.

Criteriile de evaluare sunt seturi de calități importante care se regăsesc în produsele învățării și care trebuie să se prezinte ca un sistem. *Obiectul evaluării* în școala primară simultană, îl constituie rezultatele școlare individuale ale copilului.

Pornind de la acest context, precum și de la nevoile personale a elevului din clasa simultană, tindem să aducem cadrele didactice la următoarea convingere: aplicată sistematic pe parcursul activităților de învățare, transversal și longitudinal, evaluarea criterială prin descriptori va avea dublu scop: informează cadrul didactic cu privire la dificultățile întâmpinate de către unii elevi în învățare, determinându-l să-și reconsidere strategia de predare, iar elevilor, arătându-le până la ce nivel au ajuns, permițând activități remediate. În paradigma educațională modernă elevul din cadrul învățământului simultan devine subiectul activității cognitive, și nu obiectul influenței pedagogice, care reflectă cele mai importante obiective ale *Strategiei de modernizare a educației* [8, p. 3]:

- dezvoltarea încrederii în sine și capacitatea de auto-organizare a elevilor;
- dezvoltarea capacității de a activa constructiv;
- de a educa toleranța, respectul pentru opiniile altora;
- formarea capacității de a susține un dialog, de a căuta și găsi compromisuri semnificative.

Având ca repere obiectivele sistemului educațional, implementarea evaluării criteriale prin descriptori la lecțiile de educație plastică în învățământul primar simultan are ca scop primordial *schimbarea continue ale mediului educațional*, concretizate în:

- a ajuta elevii să asimileze tehnici de lucru care vor extinde cunoștințele dobândite în mod independent;

- a promova dezvoltarea potențialului creativ al elevilor;
- a crea condiții elevilor pentru auto-dezvoltare și auto-evaluare;
- a contribui la formarea competențelor artistico-plastice prin dezvoltarea capacității de a aprecia propriul randament, prin corespunderea/conformitate cu criteriile;
- a construi în mod autonom traseul învățării prin autoreglare, determinând posibilitatea îmbunătățirii propriilor rezultate etc.

Obiectivele enumerate mai sus sunt puse în aplicare de către profesor în cadrul lecțiilor de educație plastică, care definesc scopul, obiectivele, suportul metodologic, principiile de utilizare a programului și criteriile de evaluare a eficienței acestora [3].

Evaluarea criterială prin descriptori asigură o învățare diferențiată, bazată pe experiență, individualizată, în cadrul căreia copilul experimentează lucruri noi, apoi își însușește algoritmul învățării. ECD oferă posibilitatea de a respecta ritmul individual de dezvoltare a fiecărui elev, cadrul didactic stabilind obiectivele de învățare, dar și tehnicile specifice prin care va urmări realizarea acestora.

Implementarea ECD în clasele cu regim simultan asigură formarea la elevi a competențelor de bază în vederea asimilării eficiente a cunoștințelor [9]:

- *competențe informaționale* – capacitatea de a realiza activități în baza unei informații;
- *competențe comunicative* – capacitatea de a dialoga cu scopul de a fi înțeles;
- *competențe de ordin social* – capacitatea de a acționa în societate, ținând cont de pozițiile altor persoane;
- *competențe pe domenii* – capacitatea de a aplica cunoștințele în practică.

Având în vedere că profesorul cooperează cu elevii de diferite vârste, trebuie să ținem cont de următoarele:

- *activitatea elevilor la lecția de educație plastică nu poate trece „hotarul” cunoștințelor deja asimilate, iar dacă nu le au, atunci, până a începe acțiunea, trebuie să le primească;*
- *aplicând ECD sunt activate capacitățile cognitive, posibilitățile creative, fiind luate în considerare interesele elevilor.*

Remarcăm, că „a potrivi” ECD la lecția de educație plastică este o sarcină dificilă pentru profesor, însă un mod eficient de ajustare ține de promovarea compleментарității lecției - ca formă de organizare principală a activității didactice - cu strategia procesului de predare-învățare-evaluare axată pe principiul centrării pe elev prin ECD.

De exemplu, realizarea lecției de consolidare și verificare a cunoștințelor artistico-plastice în condițiile învățământului simultan în formă de *expoziție* sau *concurs a desenelor tematice* preconizate pentru extinderea activităților de auto-educație prin ECD acasă sau la școală, înscrie o serie de avantaje (*fig. 1*). Această formă de lucru permite a duce evidența particularităților individuale ale elevilor, oferă posibilități elevilor din clasele simultane de a organiza activități cognitive cu posibilități și interese comune.

Activitatea realizată prin implementarea ECD în clasa cu regim de învățământ simultan trezește curiozitatea elevilor de acumulare a cunoștințelor noi care, la rândul lor, își vor găsi utilitatea în viața cotidiană. Pentru implementarea acestui principiu, este necesar să fie puse în discuție probleme reale, situații cunoscute și importante pentru elevi, rezolvarea căror impune aplicarea atât a cunoștințelor dobândite anterior, cât și a cunoștințelor noi căpătate în timpul organizării expoziției sau concursului de desene tematice.

În acest caz învățătorul poate sugera elevilor noi surse de informare sau, pur și simplu direcționează gândirea lor pentru activitatea independentă.

În acest context putem menționa că *scopul implementării ECD în învățământul simultan este de a stimula interesele elevilor în soluționarea unei sau o serie de probleme prin aplicarea cunoștințelor*

dobândite în practica de zi cu zi, atât la lecțiile de educație plastică, cât și în cadrul altor discipline școlare.

Concomitent cu aceasta am identificat *obiectivele ECD* implementate la lecțiile de educație plastică în clasa simultană:

- dezvoltarea abilităților cognitive ale elevilor;
- dezvoltarea gândirii critice și a capacităților de a structura propriile cunoștințe;
- formarea competenței de a se orienta în spațiul informațional etc.

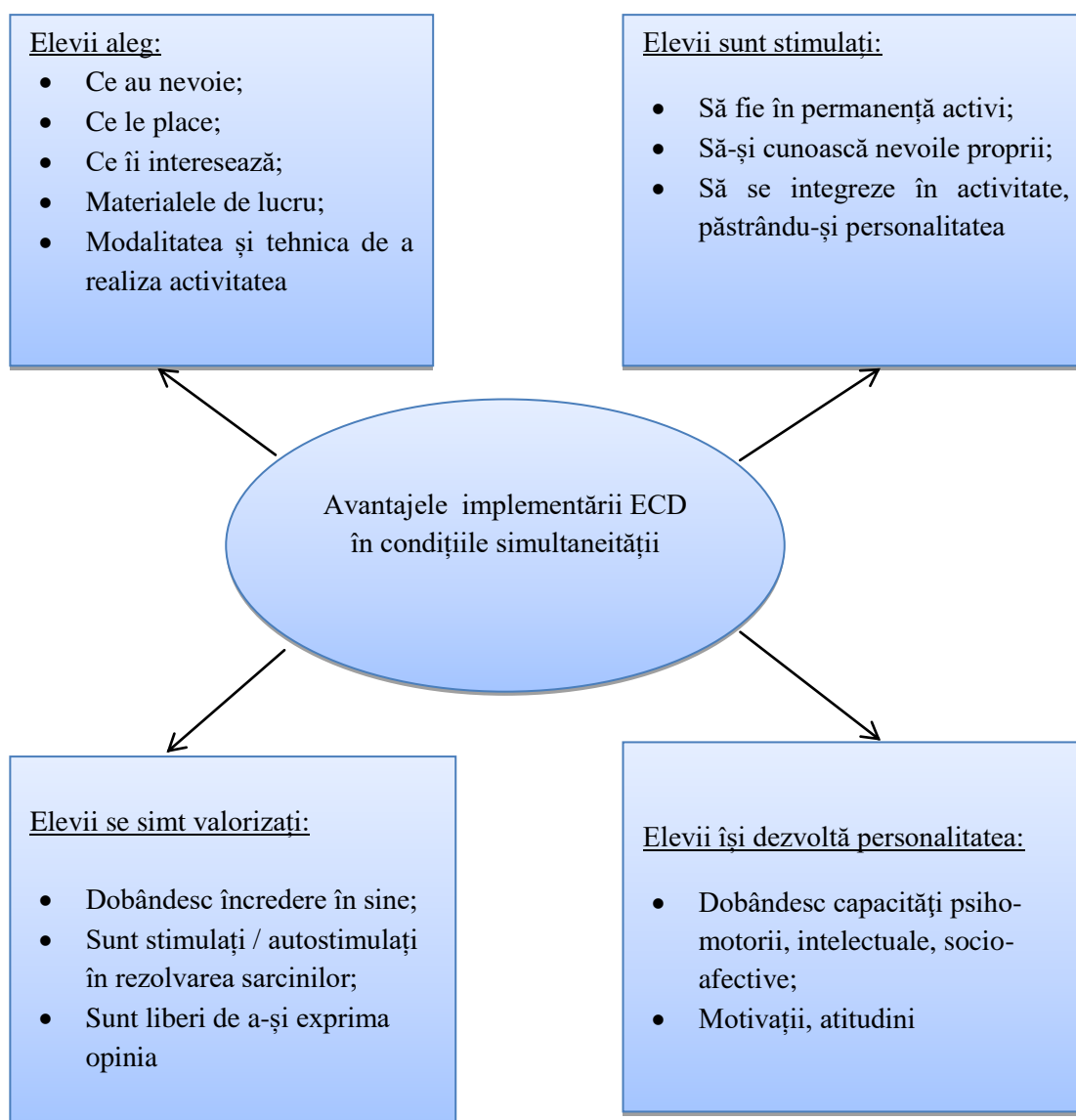

Fig. 1. Avantajele evaluării criteriale prin descriptori în condițiile simultaneității

Realizarea *evaluării criteriale prin descriptori* în practică conduce la schimbarea rolului și funcției profesorului. Evaluarea în cadrul lecțiilor de educație plastică este bazată pe relații subiect-subiect între toți participanții din procesul educativ. Deci, putem spune că *profesorul are rolul de consultant, partener, nu-l conduce pe elev către învățare, dar numai îl însoțește*. Din *reprezentant de cunoștințe* învățătorul se transformă într-un *organizator de activități cognitive* pentru elevi. Se schimbă și climatul psiho-pedagogic în sala de clasă, deoarece profesorul trebuie să-și reorienteze activitatea sa

educativă și activitatea elevilor din cele două, trei sau patru clase simultane în diferite tipuri de activități a elevilor, prioritate având activitățile de descoperire cu caracter creativ.

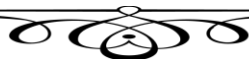
Experiența cadrelor didactice care activează în clase simultane demonstrează că pentru implementarea ECD în cadrul lecțiilor de educație plastică trebuie de ținut cont de următoarele cerințe de bază:

- Prezența semnificației din punct de vedere al creativității sarcinii propuse, ce necesită cunoștințe integre în domeniul educației plastice.
- Semnificație practică și cognitivă a rezultatelor așteptate.
- Activitatea independentă a elevilor.
- Conținut structurat al activității.
- Aplicarea tehnicilor tradiționale/ moderne de lucru, care prevăd următoarele acțiuni:
 - Respectarea tematicii plastice și subiectului.
 - Realizarea proiectelor artistice în diverse materiale.
 - Perceperea calităților estetice ale mesajelor operelor de artă plastică.
 - Exprimarea individuală și creativă.

Gradul de independență a elevilor depinde de mai mulți factori: particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor, experiența lor anterioară, complexitatea temei.

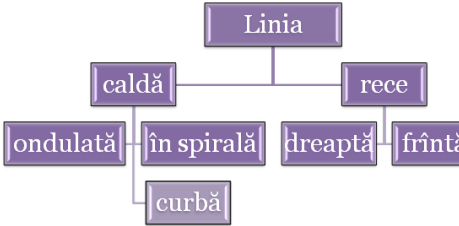
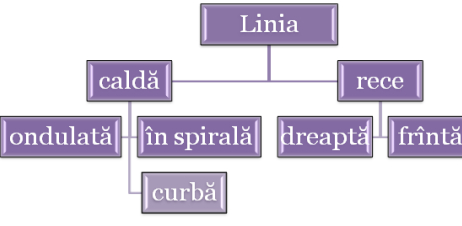
Profesorul, indiferent cu care cuplu de clasă organizează activitatea, trebuie să fie productiv cu idei, competent în a completa lecția prin cunoștințe noi, învățăminte practice și utile pentru viață. O condiție de recunoaștere a calității specificului procesului de instruire în învățământul simultan reprezintă *utilizarea obligatorie prin alternare a activității comune cu cea diferențiată și individuală*. Propunem pentru învățătorii claselor primare simultane drept sursă de inspirație un model de proiectul didactic a unei lecții de *Educație plastică* în clasele *I-a* și *III-a*.

Proiect didactic la Educația plastică	
Instituția de învățământ: Clasa: I-a Învățător: Aria curriculară: Arte Disciplina: Educația plastică Modulul: Elemente ale limbajului plastic Subiectul lecției: Linia în arta plastică și natură. Tema: Vraja iernii Tipul lecției: lecție de creație plastică Subcompetențe: 2.1. Să observe particularitățile liniilor utilizate în natură și în diverse contexte plastice. 2.2. Să obțină linii utilizând diverse materiale și pr 2.5. Să redea anumite stări ale naturii folosind culorile și nonculorile. Criterii de succes utilizate la realizarea unei lucrări plastice 1. Creez diferite tipuri de linii. 2. Folosesc materiale și instrumente pregătite. 3. Construiesc elemente de limbaj plastic	Instituția de învățământ: Clasa: a III-a Învățător: Aria curriculară: Arte Disciplina: Educația plastică Modulul: Elemente ale limbajului plastic Subiectul lecției: Linia – mijloc de expresie în pictură. Tema: Vraja iernii Tipul lecției: lecție de creație plastică Subcompetențe: 2.1. Să reprezinte structuri și fenomene ale naturii utilizând linia ca mijloace de expresie. 2.4. Să aplice culorile calde și reci în redarea anumitor stări sufletești. Criterii de succes utilizate la realizarea unei lucrări plastice 1.Utilizez linia ca element decorativ în lucrările plastice. 2.Construiesc motive decorative. 3.Ornez cu motive decorative forma creată.

<p>ordonate.</p> <p>Obiective operaționale:</p> <p>O₁ – să clasifice tipurile de linii plastice;</p> <p>O₂ – să recunoască linii pe desene și opere de artă, să precizeze rolul lor constructiv;</p> <p>O₃ – să realizeze din linii o compoziție dinamică conform subiectului lecției;</p> <p>O₄ – să descopere efectele artistice realizate cu ajutorul liniei;</p> <p>O₅ – să creeze un spațiu plastic care să reprezinte un peisaj.</p> <p>Strategii didactice:</p> <p><i>Metode și procedee:</i> conversație, lucru practic, feed-back, descoperire, <i>Turul galeriei</i>, asaltul de idei.</p> <p><i>Mijloace didactice:</i> imagini, creioane, acuarelă, guașă, foi de desen.</p> <p>Bibliografie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Samburic E., Prisăcaru L. Educația plastică. Manual. Clasa a 2-a. Chișinău: ARC, 2011. 2. Curriculum școlar clasele I – IV. Chișinău, 2010. 3. Hubenco V. Chișinău: Prut Internațional, 2000. 4. Ursu E. Educația plastică în școala primară. Chișinău, 2013. 		<p>Obiective operaționale:</p> <p>O₁ – să precizeze rolul liniilor constructiv;</p> <p>O₂ – să aleagă și să interpreteze un subiect pe care să-l redea numai din linii;</p> <p>O₃ – să descrie efectele obținute;</p> <p>O₄ – să analizeze modalitățile de realizare a compoziției;</p> <p>O₅ – să obțină linii de diferite mărimi și forme cu diferite instrumente;</p> <p>O₆ – să stabilească reguli de realizare a efectului spațial cu ajutorul liniilor.</p> <p>Strategii didactice:</p> <p><i>Metode și procedee:</i> conversație, lucru practic, feed-back, descoperire, <i>Turul galeriei</i>, asaltul de idei.</p> <p><i>Mijloace didactice:</i> imagini, creioane, acuarelă, guașă, foi de desen.</p> <p>Bibliografie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Canțîru I., Vatavu A., Carauș O. Educația plastică. Manual pentru clasele 3-4. Chișinău: ARC, 2012. 2. Curriculum școlar clasele I – IV. Chișinău, 2010. 3. Hubenco V. Chișinău: Prut Internațional, 2000. 4. Ursu E. Educația plastică în școala primară. Chișinău, 2013. 	
Clasa I-a		Clasa a III-a	
Activitatea învățătorului și a elevilor	Strategii didactice	Dozare în timp	Activitatea învățătorului și a elevilor
Evocare			
<p>Activitate comună</p> <ul style="list-style-type: none"> - Buna ziua, clasă! - Buna ziua elevilor, care au venit acum la școală! - Câtă frumusețe ne înconjoară! - Acum închideți ochisorii și imaginați-vă, ascultând poezia. <p style="padding-left: 40px;">Fulgi mășcați, strălucitori Zboară reci fără culori, Doar copacii dezgoliți Stau în zare zgribuliți. Soarele de după nori S-a ascuns chiar de cu zori Iar pentru ghiduși cumiști</p>	<p>Conversație</p> <p>Recital</p>	<p>1 min.</p> <p>3 min.</p>	<p>Activitate comună</p> <ul style="list-style-type: none"> - Buna ziua, clasă! - Buna ziua elevilor, care au venit acum la școală! - Câtă frumusețe ne înconjoară! - Acum închideți ochisorii și imaginați-vă, ascultând poezia. <p style="padding-left: 40px;">Fulgi mășcați, strălucitori Zboară reci fără culori, Doar copacii dezgoliți Stau în zare zgribuliți. Soarele de după nori S-a ascuns chiar de cu zori Iar pentru ghiduși cumiști</p>

<p>Iese soarele ”cu dinți”.</p> <p>Să-mi spuneți, voi, dragi copii,</p> <p>Cine vine prin chindii!?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iar acum să-mi spuneți ce v-ați imaginat? (fulgi, copaci, nori, soare ...) - Din ce fel de elemente ale limbajului plastic este alcătuită imaginația voastră? - Astăzi vom consolida toate tipurile de linii. 	<p>Asaltul de idei</p> <p>5 min.</p> <p>Feedback</p> <p>3 min.</p>		<p>Iese soarele ”cu dinți”.</p> <p>Să-mi spuneți, voi, dragi copii,</p> <p>Cine vine prin chindii!?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iar acum să-mi spuneți ce v-ați imaginat? (fulgi, copaci, nori, soare ...) - Din ce fel de elemente ale limbajului plastic este alcătuită imaginația voastră? - Astăzi vom consolida toate tipurile de linii.
Realizarea sensului			
<p>Activitate directă</p> <p>Pedagogul demonstrează elevilor etapele desenării unui brad. Prezentăm mai multe imagini cu diferiți brazi.</p> <p>Activitate comună</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utilizând toate tipurile de linii cunoscute, realizați o compoziție liniară la tema ”Vraja iernii”, folosind diferite instrumente. Ca reper folosiți subiectele din poezie. - Intuiți lucrările plastice și observați cum se redă expresivitatea cu ajutorul liniilor. 	<p>Demonstrare</p> <p>5 min.</p> <p>Lucru practic</p> <p>25 min.</p>		<p>Activitate independentă</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schițați compoziția și elementele ei pe foaie. Intuiți un titlu al compoziției proprii. <p>Activitate comună</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utilizând toate tipurile de linii cunoscute, realizați o compoziție liniară la tema ”Vraja iernii”, folosind diferite instrumente. Ca reper folosiți subiectele din poezie. - Intuiți lucrările plastice și observați cum se redă expresivitatea cu ajutorul liniilor.
Reflecția			
<p>Activitate comună</p> <p>Se organizează ”Turul galeriei”.</p> <p>Fiecare elev își plasează lucrarea și își evaluează activitatea: ce tipuri de linii a folosit, ce culori.</p> <p>Criteriile de evaluare reiese din subiectul lecției.</p> <p><i>Tema pentru acasă:</i></p> <p>Realizarea unui peisaj de iarnă, utilizând elementele limbajului plastic studiat.</p>	<p>Turul galeriei</p> <p>7 min.</p> <p>1 min.</p>		<p>Activitate comună</p> <p>Se organizează ”Turul galeriei”.</p> <p>Fiecare elev își plasează lucrarea și o prezintă printr-o formă originală.</p> <p>Criteriile de evaluare reiese din subiectul lecției.</p> <p><i>Tema pentru acasă:</i></p> <p>Realizarea unui peisaj de iarnă, utilizând elementele limbajului plastic studiat.</p>

Așa cum s-a mai precizat, Ioan Cerghit accentuează că *evaluarea pune subiectul într-o situație autentică de creație și de acțiune*, în care acesta se vede confruntat cu rezolvarea unei sarcini concrete care are o finalitate reală. Pentru elevii din clasa cu regim simultan orice subiect/temă la educația plastică devine un proiect de realizare din considerentul dominantei activității individuale. Subiectul tematic creează oportunități de motivare pentru elaborarea lucrărilor creative și originale, constituie o provocare, un îndemn la căutare, reflecție, în raport cu posibilitățile elevilor.

Circumstanțele actuale din societate și educație fac ca profesorii din cadrul învățământului simultan să caute noi strategii pentru activitatea educativă, printre care este și evaluarea criterială prin descriptori. În activitatea de învățare e necesar să ținem cont de particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor. Obiectivul prioritar al școlii simultane este formarea la elevi și părinții acestora competențe de autodezvoltare, autoevaluare. Prin toate acestea, *ECD* se constituie drept cel mai prețios instrument de autoeducație.

Referințe bibliografice:

1. Cerghit I. Metode de învățământ Iași: Polirom, 2006. 315 p.
2. Curriculum școlar clasele I – IV. Chișinău, 2010. Aprobata prin ordinul Ministerului Educației nr. 331 din 12.05.2010.
3. Joița E. Formarea pedagogică a profesorului. Instrumente de învățare cognitiv-constructivistă. București: E D P, 2007. 400 p.
4. Gîrleanu-Costea R., Alexandru Gh. Activitatea simultană la două sau mai multe clase în ciclul primar. Craiova, 1996. 194 p.
5. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori clasele I – II. Chișinău, 2016.
6. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori clasa III. Chișinău, 2017.
7. MOLAN V. Suport de curs în cadrul proiectului Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici, 2013. Disponibil: <http://portal.edu.ro/index.php/articles/pressrel/12139> (vizitat 22.03.2018).
8. Oprea C.-L. Strategii didactice interactive. București: Didactică și Pedagogică, 2009. 314 p.
9. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”. Aprobata prin Hot. Guv. nr.944 din 14.11.2014. Disponibil: <http://edu.gov.md/ro/strategia-educa-ie-2020/> (vizitat 23.03.2018).
10. Землянская Е. Н. Учебные проекты младших школьников. В: Начальная школа, 2005, № 9, с. 55-59.
11. Нелюбов С. А. Организационно-педагогические условия формирования субъектной позиции школьников в учебной деятельности. Новосибирск: НИПК и ПРО, 2003.